

URREJTJA ME PAK FJALË

Si shumë njerëz të tjerë me prejardhje të pakicës etnike ose racore, edhe romët preken nga gjuha e urrejtjes dhe **antigjipsizmi njihet si një nga bazat e raportuara më së shpeshti për gjuhë të urrejtjes**, përfshirë në rrjetet sociale. Manifestimet e antigjipsizmit, si gjuha e urrejtjes, mund t'i shënjestrojnë romët direkt ose indirekt përmes kategorizimeve zëvendësuese si qytetarë “të papërshtatshëm”, “endacakë” ose njerëz që kanë nevojë për riedukim. Politikanët dhe autoritetet publike shpeshherë dështojnë që ‘trende’ të tilla negative t'i dënojnë publikisht. Në vend të kësaj, në shumë raste ata janë personat që shqiptojnë të pavërteta raciste. Dhe nuk janë vetëm politikanët: në të gjithë Evropën, një sërë mediash transmetojnë narrativa helmatisëse kundër romëve.

Dhuna kundër pakicave, përfshirë edhe romët, fillon me fjalët dhe gjuhën nënçmuese. Gjuha e urrejtjes mund të përshkallëzohet shpejt në lëndime fizike. **FRA e BE-së** ka gjetur se gjuha e urrejtjes dhe krimet e urrejtjes kundër romëve janë të përhapura dhe shpeshherë nuk hetohen si duhet dhe në shumë raste, pranchen dhe shfajësohen me lehtësi.¹ Si rezultat i kësaj, është e pamohueshme (sikurse tregojnë të dhënat) se ka pasur rritje të konsiderueshme në përhapjen e gjuhës së urrejtjes kundër romëve.

Më 7 prill 2020, Agjencia për të Drejtat Themelore e Bashkimit Evropian (BE), Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejta të Njeriut dhe Këshilli i Evropës lëshuan deklarata për të tërhequr vëmendjen tek **rreziqet joproporcionale me të cilat përballen romët sa i përket infektimit nga COVID-19**. Megjithatë, pavarësisht këtyre **këtyre kërkesave dhe mandateve të qarta** të traktateve ndërkombëtare dhe evropiane për të drejtat e njeriut që garantojnë barazinë, mosdiskriminimin dhe dinjitetin për të gjithë njerëzit, ka pasur një përshkallëzim të frikshëm të zërave populistë dhe racistë që këmbëngulin të fajësojnë komunitetin rom për këtë pandemi.

Gjuha e urrejtjes antigjipsiste është shkaku si dhe rezultati direkt i ndjenjave dhe diskurseve në rritje antirome nga ana e shumicës.

“Krimi i urrejtjes” dhe ‘gjuha e urrejtjes’ janë probleme në rritje në të gjithë Evropën. ‘Krimi i urrejtjes’ dhe ‘gjuha e urrejtjes’ janë të kudogjendura, por jo edhe termat apo konceptet ligjore (ose jo në mënyrë strikte). Gjuha e urrejtjes mbulon shumë forma të shprehjeve që përhapin, nxisin, promovojnë apo arsyetojnë urrejtjen, dhunën dhe diskriminimin kundër një personi apo një grupi personash për shumë arsye, ndërsa krimi i urrejtjes, që njihet edhe si krimi i urrejtjes ose krimi i motivuar nga paragjykimi është vepër penale e motivuar nga paragjykimi ose anshmëria ndaj një grupi të caktuar të njerëzve. Motivet e anshmërisë mund të përkufizohen gjerësisht si mendime negative të parakonceptuara, supozime stereotipike, intolerancë ose urrejtje e drejtuar ndaj një grupi që ka karakteristika të përbashkëta si raca, etnia, feja, kombësia, orientimi seksual, gjinia dhe çdo karakteristikë tjetër themelore. Krimi i urrejtjes mund të përfshijë kërcënimin, dëme ndaj pronës, sulme, vrasje apo edhe vepra të tjera penale që kryhen me motivimin e paragjykimit.

SFIDAT

◆ Sistemi i drejtësisë penale në Serbi nuk lejon mbledhjen e të dhënave të klasifikuara sipas etnisë, prandaj nuk ka statistika zyrtare për numrin e incidenteve kur romët kanë qenë viktimë të dhunës, krimeve të urrejtjes të motivuara nga racizmi dhe të gjuhës së urrejtjes. Po ashtu është e pamundur të përcaktohet përqindja e rasteve të ndërlidhura me romët në krahasim me të gjitha rastet e dokumentuara, numri i rasteve me romë ku policia ka nisur hetime dhe numri i rasteve ku prokurori ka ngritur akuza.

◆ Ngjashëm, Zyra e prokurorit të Shtetit në Malin e Zi nuk mbledh të dhëna të klasifikuara sipas etnisë, prandaj nuk ka prova për rastet e viktimave rome, ashkalie apo egjiptiane si viktimë të krimit të urrejtjes, sulmeve të dhunshme dhe gjuhës së urrejtjes, përfshirë numrin e aktakuzave përkatëse.

Gjuha e urrejtjes nuk është gjuha e të drejtave të njeriut!

“Evropa e ka për detyrë t’i mbrojtë pakicat e veta nga racizmi dhe diskriminimi. Antigjipsizmin duhet ta zëvendësojmë me të qenurit të hapur dhe pranues; gjuhën e urrejtjes dhe krimin e urrejtjes me tolerancë dhe respekt për dinjitetin njerëzor... Mbi të gjitha, duhet të promovojmë diversitetin si dhuratë të mrekullueshme që e bën Evropën të fortë dhe të qëndrueshme”.

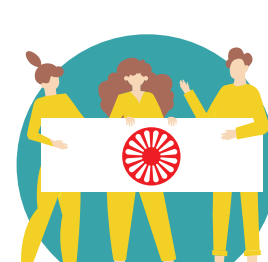
Deklaratë nga Presidentja Von der Leyen, Zëvendës-presidentja Jourová dhe Komisioneri Dalli para Ditës Përkujtimore të Holokaustit kundër Romëve, 2020

REKOMANDIME PËR INSTITUCIONET PUBLIKE DHE SHOQËRINË CIVILE

Të intensifikohet lufta kundër të gjitha formave të diskriminimit kundër romëve, përfshirë racizmin institucional dhe ksenofobinë, gjuhën e urrejtjes dhe krimin e urrejtjes.

Të përfordhen përpjekjet për të luftuar diskriminimin, gjuhën e urrejtjes dhe krimin e urrejtjes si manifestime specifike të antigjipsizmit/racizmit antiromë – përtej terrenit të përgjithshëm që tashmë është integruar në kornizat nacionale anti-diskriminim lidhur me “racën ose etninë”.

Të përmirësohet zbatimi i ligjeve për të siguruar se zbatohen në mënyrë efektive sa i përket krimeve të urrejtjes dhe gjuhës së urrejtjes që shënjestron romët.

Të zhvillohen mjete raportuese dhe të krijohet detyrim për institucionet relevante në nivel vendor dhe lokal për të mbledhur të dhëna të klasifikuara lidhur me gjuhën e urrejtjes dhe krimet e urrejtjes që motivohen nga antigjipsizmi.

▪ Të sigurohet qasje më e mirë në drejtësi për romët që përballen me diskriminim, gjuhë të urrejtjes dhe krim të urrejtjes dhe të mbështeten viktimat – në përputhje me **Rekomandimin 2017 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për të përmirësuar qasjen në drejtësi për romët dhe shtegtarët në Evropë**.

Të dënojnë publikisht dhe t’u japin fund rasteve të retorikës raciste dhe nxitëse, përfshirë gjuhën e urrejtjes antigjipsiste në diskursin publik.

Të promovohen kundërnarrativa pozitive dhe jostereotipike për shoqëri gjithëpërfshirëse, duke zhvilluar kështu masa konkrete për të trajtuar krimin e urrejtjes dhe gjuhën e urrejtjes të motivuar nga antigjipsizmi.

Të nxiten diskutime dhe shkëmbim i praktikave të mira në radhët e autoriteteve publike relevante dhe të sektorit të shoqërisë civile.

Të fuqizohet kapaciteti dhe roli kyç i shoqërisë civile rome.